

Mottó(k)

„A polisz tanítja a polgárt.”
(Szimonidesz, ie.)

„... a városi sportokat űző fiatalok sokat tudnak mondani
egy városi környezet modern szervezési elveiről ...”
(Peter Lauritzen, 2006)

Budapest – a fiatalok aktivitásainak Fővárosa (egy fővárosi ifjúsági koncepció)

Előljáróban

Látszólag egyszerű, banális, de az ifjúságról alkotott nézetek, tervek szempontjából következményekkel járó megállapítás: Budapest a Magyar Köztársaság, az Európai Unió egyik tagországának a Fővárosa. Egy európai ország legnagyobb városa, a XXI. században. Az Európai Unió által alkalmazott mutatók alapján Magyarország legfejlettebb régiójához (területi-statisztikai egységéhez) tartozik. Budapest és agglomerációja a Magyar Köztársaság tényleges gazdasági, politikai, szociális, kulturális és kereskedelmi központja, ráadásul geopolitikai helyzeténél és adottságainál fogva olyan nemzetközi útvonalak csomópontjában fekszik, amelyek miatt kisugárzó hatással van a Kelet-Közép-európai térségre is.

Regionális szerepét tekintve Budapest az ausztriai Béccsel, a csehországi Prágával, a szerbiai Belgráddal, kisebb mértékben a szlovákiai Pozsonnyal és a szlovén Ljubljanával, valamint a horvát Zágrábbal áll versenyben a turisztikai vonzerőt, a tőkebehívó és –abszorbáló képességet, a regionális-nemzetközi közlekedési csomópont, valamint a logisztikai és innovációs-tudásközpont tekintetében. Budapest az Európa Unió térségei között sajátos szerepet tölt be, még sokáig sajátos hídfőt teremt a Balkán-térség és Oroszország-Ukrajna, illetve a kaukázusi országok között: az onnan érkezők és oda utazók számára „Európa Kelet-Nyugat kapuja”. A városok közötti versenyt az adottságok, a hagyományok, a fejlesztések és az azokat befogadó városi élet egyaránt erősítheti vagy gyengítheti. (Egy biztonságos és konszolidált városi környezet erősítheti a tudatos tervek és fejlesztések megvalósítását – ellenkezőleg egy romló és zavaros városi környezet gyengítheti a még oly jól megfogalmazott koncepciók megvalósításának határfokát).

Egy ifjúsági koncepció nem más, mint annak a városi rangú közpolitikának az összefoglalása, irányadó dokumentuma, amely a városban lakó, élő, dolgozó és sokféleképpen tagolódó társadalmi csoportok közül a fiatalokkal és rájuk vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatos gondolatokat, irányokat, cselekvéseket foglalja össze. A városi ifjúsági koncepció olyan kezdeményezés, amelyet a város Önkormányzata fogalmaz meg.

A városi ifjúsági koncepció magában foglalja az ifjúságpolitikai elképzeléseket, valamint maguknak a fiataloknak, mint érintetteknek a részvételével, aktivitásaival, cselekvéseivel és azok bátorításával kapcsolatos lehetőségeket is. Egy ilyen

koncepciónak az eddigiekben vázolt helyzetből kell kiindulnia, hiszen csakis az lehet a célja, alapvető rendeltetése, hogy a városban élő fiatalokat segítse abban, hogy gazdagítsák a Város hagyományait, hogy részt vegyenek az adottságok jelentette esélyek kibontásában, egy élhető és a kezdeményezésekhez barátságos városi környezet kialakításában és fenntarthatóságában. Egy városi ifjúsági koncepció olyan többrétegű, többkomponensű terv, amely fő rétegében azt üzeni, hogy Budapest a fiatalok számára otthonos és kezdeményezéseiket bátorító, támogató város. Ez az üzenet határozottan a jövőre, a fenntartható városi élőhelyre utal, amely vonzó lehetőségeket, fontos élményeket, differenciált szolgáltatásokat, választási lehetőségeket és mindezt befoglaló, kiegyensúlyozott város-környezet jelent.

A fővárosi ifjúsági koncepció indokoltsága

Budapesten mind az országos, mind az európai átlagot meghaladó számban élnek fiatalok. A 2005. évi mikrocenzus (KSH) adatai szerint Budapest 1.695.814 lakosa közül gyermekkorú (0-14 éves) 209.861 fő, fiatalkorú és fiatal felnőtt (15-39 éves) 614.651 fő a 40-59 évesek korosztályaihoz 452.269, a 60 évesek vagy idősebb korosztályaihoz 419.033 fő tartozik. Az ifjúsági munka alapvető célcsoportjának tartott 14-25 éves korosztályokhoz a város népességének valamivel több, mint harmadát (kb. 37%-a) sorolhatjuk. A prognózisok alapján a lakosságon belüli arányuk (a fiatalok kohorsza) az elkövetkező években sem változik majd. Ez következik Budapest központi szerepéből, adottságaiból és lehetőségeiből. Ez azt jelenti, hogy a fiatal korosztályok utánpótlása akkor is folyamatos marad, ha a demográfiai trendek alapján a közeli jövőben kevesebb gyermek születik, a mortalitási ráta pedig lényegében stagnál.

A fiatal korosztályok folyamatos utánpótlását a Budapest által kínált lehetőségek tartják fent. Budapest befogadja az itt tanuló, az első munkahelyüket (és sok esetben éppen emiatt az első lakásukat itt megtaláló) fiatalokat, azokat, akik itt keresik a boldogulásukat és azokat is, akik innen indulnak el európai vagy tengerentúli karrierjük felé. Ezeknek a vidéken felnőtt fiataloknak a számára Budapest jelenti a boldogulás, a felkészülés, az elindulás terét. Ez a fiatal népesség – a 14-25 évesek korosztályai – jelentős hatással vannak a Város életére, jelen vannak a városi színtereken, kulturális-szociális aktivitásaik és speciális igényeik önálló szolgáltatások kialakulásához vezettek a képzési-oktatási piacon, a kereskedelem bizonyos szektoraiban, a kulturális-közösségi szolgáltatások körében. A városi élet pezsgéséhez, színeihez erőteljes a hozzájárulásuk. Tudjuk, hogy az, amit most történik velük, az, ahogyan felkészülnek felelős, felnőtt életükre, az döntő hatással lesz arra, hogy milyen környezetet alakítanak ki 10-15 év múlva. A ma még korosztályinak, vagy szubkulturálisnak tekintett megnyilvánulásaik intézményesednek, meghatározóvá, dominánssá válnak, uralni fogják a színtereket, a közléseket és hatással lesznek a városi életre. Nem mellékes kérdés az tehát, hogy mi történik velük felkészülés és erőgyűjtés időszakában, nem elhanyagolható kérdés, hogy milyen viszonyt alakítanak a Városukhoz, fontos kérdés az, hogy hogyan járulhatnak hozzá a városi élet jobbá tételéhez – és természetesen az, hogy a Város hogyan tudja ezeket az alkotó energiákat erőforrásként alkalmazni, bátorítani, be- és elfogadni.

Az, hogy e generációk hogyan készülnek fel az ezzel kapcsolatos szerepekre, az hatással lesz arra, hogy milyen megoldásokat találnak az elkerülhetetlenül felmerülő kérdésekre:

- Milyen minőségű élőhely lesz Budapest 10 év múlva? Húsz év múlva? ...
- Budapest egy gazdagodó, öntudatos, a térségi kapcsolatok gyűjtőpontjában virágzó vagy egy szegényedő, leszakadó, periférikus szerepű, szociális problémákkal együtt sodródó, elsorvadó város lesz 10 vagy 20 év múlva?
- Budapest egy a polgárok öntevékenysége, közösségeik és hálózataik jóvoltából összetartó várostársadalommá vagy éppen ellenkezőleg: széttartó, egyéni érdekektől szétzilált és ezen érdekek által irányított csoportok egymással a befolyásért harcot folytatató küzdőtérre válik – 10 vagy 20 év múlva?
- Milyen minőségű lesz a helyi demokrácia Budapesten 10 vagy 20 év múlva? Aktív és alkotó, kreatív és megújító módon vesznek-e részt az itt élő, itt tartózkodó polgárok a város életében vagy közömbösen, magánkapcsolataikba költözöttek, egyéni érdekeik szerint nyilvánítanak véleményt, aszerint, hogy éppen mi felel meg az általuk képviselt csoportoknak?
- Lesz-e alkotó viszonya és kapcsolata a Város Önkormányzatának a polgáraival, vagy éppen ellenkezőleg: a Város Önkormányzata csak még jobban eltávolodik tőlük, még messzebb kerül tőlük?

A koncepciónak, mint a „ *jövőtervezés*” szolgálatában álló dokumentumnak a további indokaihoz érdemes felidézni, hogy:

1. *A Fővárosnak jelenleg nincsen ifjúsági koncepciója.*

Miközben más európai fővárosok (pld.: Berlin, Bécs, Madrid, Helsinki, Stockholm, London, Párizs, stb) megfogalmazták városi ifjúsági koncepciójukat és rendelkeznek a fiatalokat, mint speciális célcsoportot középpontjukba állító nagyvárosi szintű programokkal, addig Budapestnek jelenleg nincsen ilyen programja. A Fővárosi Közgyűlés az 1451/2005 (VI.29.) határozatával fogadta el Budapest Középtávú Városfejlesztési Programját, amelyet az 1096/2006 (VI.29), illetve az 1451/2006 (VI.29.) Főv. Kgy. sz. határozataival módosított. E határozatok megállapították, hogy e program képezi minden városfejlesztési dokumentum felülvizsgálatának, kialakításának alapját. Indokolt lenne ezt a fejlesztési elképzelést egy városi ifjúsági koncepció irányába is kiterjeszteni, ezzel megteremteni annak a lehetőségét, hogy a városfejlesztési koncepció nem csupán a fizikai környezet, hanem a városban élő, tartózkodó fiatalok irányában is nyitott lehessen.

2. *Budapest e tekintetben lemaradásban van – Magyarországon is.*

A magyar megyei jogú városok többsége már megfogalmazta és legalább középtávon érvényesíti ifjúsági koncepcióit. Ehhez új, sok esetben önálló személyzeti, szervezeti és költségvetési erőforrásokat rendeltek és jelentős a hozzájárulásuk a magyarországi ifjúsági munka szakmai folyamatainak erősítéséhez. Budapest, a velük való összehasonlításban „rosszabbul áll”, miközben mind az itt élő fiatalok nagy száma, a várostársadalomban elfoglalt helyük, mind a városban dolgozó és ifjúsági ügyekben elkötelezett civil

szervezetek és szakmai személyiségek kivételes adottságokat jelentenek egy városi ifjúsági koncepció megvalósításához. Ráadásul a Budapesten dolgozó ifjúsági szakértők, szakemberek és ifjúságsegítők egy része fontos szerepet vállal az országos szakmai fejlesztésekben, miközben e szaktevékenységeik számára a város valójában kevés lehetőséget kínál, illetve azokat városi szinten kevésbé, vagy egyáltalán nem bátorítja.

3. *Kedvező a „bel-országi” környezet.*

A Magyar Köztársaság Kormánya 2007-ben arra kapott felhatalmazást a Magyar Országgyűléstől, hogy készítse el a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát. Az „Általuk jobb legyen” címet viselő és 15 éves időtávra készülő koncepció társadalmi vitái 2008. áprilisában kezdődnek és jó esély van arra, hogy ez év végére a koncepció elfogadásával megnyíljon annak a lehetősége, hogy a súlyához és jelentőségéhez mérten a magyar ifjúsági munka is megkapja azokat a forrásokat, lehetőségeket, eszközöket, amelyek lehetővé teszik e terület számára is azt, hogy az ifjúságpolitika más európai országokban elfogadott módon önálló közpolitikai rangra emelkedjen, hogy az ifjúság(segítő)i szakma más szociális-közművelődési szakmákkal azonos szakmai státuszba kerüljön. Ez a folyamat épít annak a jelentésnek a megállapításaira és ajánlásaira, amelyeket a „Jelentés a magyar ifjúságpolitikai helyzetéről” címmel az Európa Tanács számára készített a Magyar Kormány, valamint az ezzel párhuzamosan, az ET által kiküldött nemzetközi szakértői delegáció fogalmazott meg e tárgyban. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia új forrásokat, új közfigyelmet, segítő-támogató környezetet teremthet a budapesti ifjúsági koncepció számára is.

4. *Kedvező a „kül-országi” környezet.*

Jelentős nemzetközi szervezetek (az ENSZ és szakosított szervei, az Európai Unió, az Európa Tanács, az OSCE) szinte egy időben jutottak arra a következtetésre, hogy újra kell fogalmazniuk az ifjúsággal kapcsolatos terveiket, programjaikat, tevékenységeiket. Az európai szinten a két nagy pán-európai szervezet (az ET és az EU) immár közös ifjúsági stratégiákat alkot. Az ifjúsági munka, a nem-formális képzések segítségével megszerezhető képességek és készségek elismertetésének ügye immár európai szintű kérdéssé vált. Az önállóvá vált ifjúsági életszakasz elismerése programok szintjén realizálódik. Ezek mindegyike hangsúlyozza a lokalitás és a decentralizáció jelentőségét. Ez új forrásokat, új kapcsolatokat, új impulzusokat teremt a helyi ifjúsági tervek valóra váltásának folyamataiban. Magyarországnak és ezen belül Budapestnek nagyon jók az adottságai ahhoz, hogy az európai kezdeményezéseket közvetlenül nyomon követhesse, hogy az átvehető európai példákat közvetlenül is megismerhesse, hogy programokhoz európai támogatásokhoz juthasson. Budapesten működik immár 17. éve az Európa Tanács Európai Ifjúsági Központja, az európai ifjúsági munka egyik tudás- és képzési centruma. A Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat, mint az Európa Unió „Fiatalok Lendületben” programjának magyar programirodája szintén Budapesten van. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség az EU Strukturális alapjainak felhasználása során most nyitotta

meg (2008. május 31-el) a „Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációt segítő programok” (TÁMOP.5.2.5.) pályázatait.

Az alábbiakban bemutatott koncepció megfogalmazásakor figyelembe vettük a Budapest Középtávú Városfejlesztési Koncepcióját, a 2005-ben a Főpolgármesteri Hivatal felkérésére készített „Az ifjúság helyzete, szociológiai tanulmányok Budapest Főváros ifjúsági koncepciójának elkészítéséhez (Bánáti Ferenc – Diósi Pál – Laki László – Gergely Péter - Szabó András)”, a Studio Metropolitana által kiadott (a Mimikri Bt. által a Fővárosi Közgyűlés Európai Integrációs Bizottsága felkérésére 2006-ban készített „Budapesti fiatalok” vizsgálat megállapításait, adatait. Felhasználtuk az ugyancsak a Studio Metropolitana 2002-ben készített „Pezsgés Pesten, a Budapesten és környékén élő fiatalok véleménye a fővárosról” c. vizsgálatának megállapításait is. Kitekintettük az európai szinten megfogalmazódott elképzelésekre is. E szempontból az Európai Unió „Fehér Könyv az ifjúságról” folyamatban megszületett eredményeket, az Európa Tanács Kormányközi Irányító Testületének (CDEJ), amelyek az ifjúságpolitika indikátorairól, illetve az ifjúságpolitika tartalmairól, valamint a Helyi és Regionális Önkormányzatok Európai Kongresszusa (CLRAE) ifjúsági vonatkozású dokumentumait alapvetően fontosnak gondoljuk.

A koncepció elméleti alapvetése

A koncepcióban alkalmazott fogalmaink, felfogásunk az ifjúságpolitikát más közpolitikákkal egyenrangúnak tekinti. Osztjuk és alkalmazzuk az Európa Tanács Ifjúsági Kormányzó Testülete (CDEJ) által 2006-ban elfogadott meghatározást, amely szerint: *„Az ifjúságpolitika szektorokat átfogó. Olyan területeket fed le, mint az oktatáshoz és a munkaerőpiachoz való hozzáférés; a kultúra és a kulturális alkotás; az otthonteremtés, a város- és a vidékfejlesztés; a szabadidő és a sport; a részvétel, a civil társadalom és polgári szerepek; a büntetőjog; az egészségügy, a sexualitás, a termékenység és az egészséges életmódok; a káros szenvedélyekkel és a veszélyes életformákkal kapcsolatos megelőzés; a jóléti és szociális jogok; a katonai szolgálat és annak lelkiismereti okból való megtagadása; a nem-formális nevelés és tanulás; az egyesületi élet; a mobilitás és a cserék; a pályaválasztási-tanácsadás és a szociális segítés; az információ és a tanácsadás.”* Alkalmazzuk az Európai Unió „Fehér Könyv: egy új lehetőség az európai fiatalok számára” c. dokumentumban foglaltakat és merítünk az ún. „Berlini folyamat a szociális városokról” (www.berlinprocess.de) ifjúsági ügyekkel összefüggő megállapításaiból, amelyeket az Európa Tanács által 2007 februárjában szervezett nemzetközi konferencia foglalt össze. (A hivatkozott dokumentumok elérhetőek az EU által üzemeltett www.youthportal.int honlapon.)

A fiatalok társadalmi integrációt segítő tevékenységek összességéként alkalmazzuk az ifjúsági munka, ifjúságsegítői tevékenységek fogalmait. E munkát úgy fogjuk fel, mint a fiatalokkal együttműködve, a fiatalok érdekében, a fiatalokról szóló olyan szociális és kulturális tartalmú tevékenységek összességét, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a fiatalok mielőbb elsajátíthassák a felnőtt, önmagáért és környezetéért felelős, környezetében aktív magatartásokhoz tartozó képességeket és készségeket, alapvetően a részvétel, vagyis e készségek és képességek gyakorlása által. A részvételükkel kapcsolatban osztjuk azt a megállapítást, hogy a „részvétel jog és lehetőség a felelősség- és kötelezettségvállalásra”. A koncepcióban alkalmazzuk

a Regionális és Települési Önkormányzatok Európai Konferenciája (Congress of Regional and Local Authorities of Europe / CLRAE) által elfogadott „Karta a fiatalok részvételéről a helyi és regionális önkormányzatok életében” (2003) c. dokumentum megállapításait, amely ajánlásokat fogalmaz a települési önkormányzatok számára a fiatalok részvételéről. Ez a dokumentumot a mellékletben csatoljuk a koncepcióhoz.

A koncepció megfogalmazásakor figyelembe vettük Budapest Főváros sajátos közigazgatási szerkezetét, az arra vonatkozó hatályos szabályozást. Meggyőződésünk szerint a budapesti kétszintű közigazgatási szerkezet nem akadályozza, inkább segítheti egy városi rangú ifjúsági koncepció megvalósítását. A Budapesti Ifjúsági Koncepció ennek a kétszínű városi közigazgatási szerkezetnek „három K-jára”, mint realitásra épít:

- a *kezdeményezés* lehetősége: Budapest Főváros Közgyűlése dönthet arról, hogy „hogyan gondoskodik gyermek- és ifjúsági feladatok ellátásáról”, illetve arról, hogy „több kerületet érintő feladatokat” milyen módon kíván ellátni,
- a *koordináció* adottságai, lehetőségei: a feladatokat összehangolhatja és dönthet arról, hogy milyen módon,
- a *kooperáció* lehetősége: egy feladat végrehajtásában együtt működhet kerületi önkormányzatokkal, intézményekkel, civil szervezetekkel és meghatározhatja az együttműködés formáját, módját, időtartamát, szervezeti és személyzeti feltételeit, erőforrásait.

Az ifjúsági ügyek egész sora érzékeny az együttműködésekre, megoldásuk hatékonyságát sok esetben a koordináció minősége dönti el. Ifjúsági ügyekben a kezdeményezés sok esetben döntően meghatározza a koordinációs és kooperációs kérdéseket.

A koncepció céljai

A koncepció kettős célrendszerében:

1. A fő célja az, hogy a fiatalok alkotó energiái tényleges erőforrásai lehessenek Budapest fejlődésének. Összetartó várostársadalom, az egyenlőtlenségek mérsékelése a várostársadalomban, fenntartható fejlődési pálya, a befogadó szociális-kulturális környezet, összességében az élhetőbb és vonzóbb nagyváros a kulcsszavai e pályának.

Ehhez az szükséges, hogy:

- a fiatalok közösségi kezdeményezéseinek értékét a Város elismerje, bátorítsa, támogassa, beleértve azt is, hogy ehhez a Város maga is teremt megnyilvánulási lehetőségeket, platformokat,
- a fiatalok részt vegyenek a város életében és e részvétel változatos formáit a Város maga is elismerje, serkentse, bátorítsa, támogassa, beleértve a Városnak a fiatalokat érintő döntéseinek előkészítésében és meghozatalában való részvétel formáit, fórumait, alkalmait is,
- az erre szolgáló támogatásokat növelni, az ehhez szükséges szervezeti és személyzeti erőforrásokat erősíteni szükséges a Főpolgármesteri Hivatalban, illetve az intézményfenntartói és –irányítói tevékenységekben.

A fő célok eléréséhez hosszabb távon budapesti ifjúságpolitikai koncepció és az ennek a szervezését, irányítását végző szervezetrendszer kialakítása szükséges. Ehhez tulajdonképpen el kellene készíteni „Budapest ifjúsági térképét”. (Ennek egyes elemeit a mellékletben, a „legalább-ennyi indikátorokkal” mutatjuk be.) Ezt a térképet a fiatalok nagy felületen való megkérdezése teheti teljessé. Ennek az ifjúsági térképnek az a feladata, hogy feltárja azokat a beavatkozási pontokat, ahol a Város az erőforrásait a lehető legjobban képes a fiatalok felkészülésének, aktivitásai bátorításának szolgálatába állítani.

2. Ennek az elemei a politika területeinek meghatározásából és az ehhez tartozó adatok gyűjtéséből és rendszerezéséből állnak össze, amely lehetővé teszi, hogy az érintett szervezetek, intézmények, személyek a folyamat alkotó résztvevőivé válhassanak. Mire van tehát szükség?

- a fiatalokat érintő fő területeken meghozott városi vagy városi intézmények általi intézkedések összhangjának biztosítása, „holisztikus” (vagyis szektorokat átmetsző) politika kialakítása, amely figyelembe veszi:
 - a fiatalok felkészülésére vonatkozó elképzeléseket, helyzetet (tanulásképzés, iskolai és iskolán kívül közegben)
 - foglalkoztatási helyzetet, a fiatalok munkába lépésének lehetőségeit, illetve nehézségeit és sajátosságait
 - a fiatalokat jellemző egészségügyi és szociális helyzetet,
 - lakhatással kapcsolatos helyzetet, különös tekintettel a családjukról leváló és átmenti helyzetben lévő fiatalokra, valamint a fiatal családok összeköltözésére,
 - a különböző szociális-kulturális hátrányokkal küszködő fiatalokat segítő programokat,
 - azokat a kulturális programokat, elképzeléseket, amelyek érintik a fiatalokat mint kultúra-teremtő és kultúra-fogyasztó speciális csoportot,
 - a fiataloknak a sport a „hivatalos” és az „alternatív” sporttevékenységeivel kapcsolatos helyzetet,
 - azokat az elképzeléseket, programokat, kezdeményezéseket, amelyek a nagyvárosi élet veszélyeivel, valamint a túlzott kábítószer- és alkoholfogyasztás veszélyeivel, valamint a szexuális élettel kapcsolatos alapvető tájékozottsággal összefüggésben megelőző, reagáló, rehabilitáló programoknak szoktunk nevezni,
 - a fiatalok és az erőszak, illetve a fiatalok és a kriminalitás sok esetben tipikusan nagyvárosi megnyilvánulási formáival kapcsolatos megelőző, feltáró, integratív programoknak szoktunk nevezni.

E felsorolásban szereplő stratégiák, tervek, tevékenységek egész sora az oktatási, egészségügyi, szociális, kulturális-közművelődési, igazságügyi-bűnmegelőzési ágazatokhoz kapcsolódik, amelyek között sok esetben nincsen, vagy csekély hatásfokú a koordináció. A felsorolt területeken a fiatalokkal kapcsolatos szempontok érvényesülésének vizsgálata, a területek közötti összhang biztosítása olyan hosszabb távú feladat, amely nélkül városi ifjúságpolitikai programot nem lehet készíteni.

- az intézményfenntartói feladatok körében külön is szükséges megvizsgálni, hogy a főváros által fenntartott intézmények milyen, a fiatalok életével releváns tevékenységeket végeznek és azokat hogyan látják el:
 - oktatási intézmények
(demokratikus intézményi gyakorlat, iskolai demokrácia, részvétel, a demokrácia tanítása, a részvétel bátorítása, diákönkormányzatok)
 - kulturális intézmények
(fiatalok jelenléte, aktivitásai, fiatalok, mint kultúra-teremtők / kultúra-fogyasztók)
 - szociális intézmények – családgondozás, gyermekvédelem
(fiatalokkal kapcsolatos programok, ezek megfogalmazása, a fiatalok ebben való részvételének lehetőségei, esélyei)
 - fiataloknak szóló munkaerő-piaci szolgáltatások
(adatfelvételek módja, a fiatalokkal kapcsolatos tájékoztató-segítő tevékenységek tapasztalatai)
 - egészségügyi intézmények
(a fiatalokkal kapcsolatos adatok, sajátosságok, megelőzés-felvilágosítás, balesetek tapasztalatai, addikciók)
 - közszolgáltatások
(elsősorban tömegközlekedés, fiatal kliensek, jó és rossz tapasztalatok, agglomerációs kapcsolatok)
 - bűnmegelőzés, fiatalkorúak bünelkövetése
(a trendek ismerete, esetleges változások okainak ismerete, a fiatal bünelkövetőkkel kapcsolatos rendszer /büntetés-végrehajtás, nevelőintézet, pártfogói felügyelet/, rendőrségi munka)
 - a civil kapcsolatok rendszere és a fiatalok
(a fiatalok szervezetei, illetve a fiatalok érdekében, velük tevékenykedő szervezetek helye, szerepe a civil kapcsolatok rendszerében, együttműködésekben)
- együttműködés a kerületi önkormányzatokkal

Budapest „ifjúsági térképe” nem készíthető el a fővárosi kerületek közreműködése nélkül, sőt a Fővárostól érkező kezdeményezés jótékony hatással lehet a konkrét együttműködések előkészítésére, megalapozására. E körben vizsgálni szükséges:

- a kerületek szerepvállalását (kerületi ifjúsági koncepciók, szervezeti-személyzeti megoldások, költségvetési támogatás, intézményfenntartói tevékenységek, programok, támogatások, diákönkormányzatokkal kapcsolatos megoldások)
- azokat a beavatkozási pontokat, amelyeket a kerületi önkormányzatok fontosnak tartanak a saját tapasztalataik alapján
- azokat a szükségleteket, amelyekben igénylik az együttműködést, amelyben támogatásra, elismertségre, megerősítésre vagy segítségre van szükségük.

A fentiekben megfogalmazott célok teljesítéséhez a fiatalok megszólítására és részvételére, a fiatalokkal a fiatalok érdekében tevékenykedő hivatásos és

önkéntes ifjúsági munkások, ifjúságsegítők, ifjúsági referensek, köztisztviselők és intézményekben dolgozó közalkalmazottak, szakértők megszólítására, együtt- és közreműködésére van szükség.

A koncepció első lépései, első fázisa: a közös felkészülés

Az eddigiekben arra törekedtünk, hogy bemutassuk azt a felfogást, megközelítést, amely nézetünk szerint lehetővé teszi, hogy Budapest Ifjúsági Koncepció nyitott, a változásokra érzékeny, reális, hosszabb távon fenntartható legyen.

A koncepció első fázisa lényegében közös feltáró munka, az együttműködések megalapozása, a beavatkozási pontok kiválasztása, a végrehajtásra szóló javaslatok megfogalmazása, a rendelkezésre álló erőforrások számbavétele.

Ez az ifjúsági munkával foglalkozók, az ifjúságsegítők, az ifjúsági civil szervezetek, a fővárosi fenntartású intézmények és a kerületi önkormányzatok megszólítását, velük való egyeztetéseket, további adatgyűjtés, sőt az adatgyűjtés tartalmának meghatározását, a szükséges indikátorok kidolgozását jelenti.

E körben különösen:

- a Budapesti Ifjúsági térkép elkészítése
 - a Budapesti Ifjúsági Alap támogatási rendjének átalakítása
 - a Budapesti Ifjúsági Tanács szervezeti kereteinek kialakítása
 - a Budapesti Jövőműhely megalakítása
 - a Budapesti Ifjúsági Portál előkészítése
- jelent feladatokat.

Budapesti Ifjúsági Tanács

A szakmai vélemények egyeztetése, a gyors változásokra szükséges reagálás, az együttműködések szervezése, az ifjúságismeret sokoldalú szempontjai megkívánják az állandó, folyamatosan működő Tanács felállítását, amely véleményező, javaslattevő testületként követi a folyamatokat, a koncepció végrehajtását. Tagjai olyan gyakorló szakemberek, akik a legkülönbözőbb területekről „látják” a fiatalokat, ismerik szükségleteiket és igényeiket, tisztában vannak a lehetőségekkel. A Tanács rendszeresen ülésezik, tagjait a Főpolgármester kéri fel, működtetéséről (a titkári feladatok ellátásáról) az Ügyosztály gondoskodik.

Budapesti Jövőműhely

Reprezentatív testület, tagjait a Főpolgármester kéri fel. Alapvető feladata a Város jövőterveinek és a fiatalok erre való hatásainak, ebben való szerepének a vizsgálata, ötletek, javaslatok, jövőképek megfogalmazása. Évente legfeljebb egy-két alkalommal ülésezik, ezek azonban nagyobb nyilvánosság előtt zajló események.

Ifjúsági Alap

A fiatalok kezdeményezéseit támogató Alapot úgy kell átalakítani, hogy az a támogatásra rendelkezésre álló összeg legalább 30% erejéig a fiatalok nem jogi személyiségű közösségeit is támogathassa. A támogatások prioritásai között a fiatalok részvételére épülő, várostárségi jellegű projekteket kell szerepeltetni. Arra

kell törekedni, hogy az Alapból felhasználható összegek 2010-ig megkészsereződjenek.

Budapesti Ifjúsági Portál

A Városháza olyan ifjúsági portált indít, amely részben a maga sajátos lehetőségeivel hozzájárul a fiatalok informáltságához, számukra is érthetően bemutatja a városházi eseményeket, szolgáltatás-szerűen segíti probléma-megoldásaikat, másrészt felületet biztosít a fiatalok és a Város kapcsolatainak sokoldalú bemutatására, a fiatalok kezdeményezéseinek platformja, véleményüket, nézeteiket, a Városról való gondolataiknak biztosít nyilvánosságot. A Városháza az első évben biztosítja a működéshez szükséges forrásokat. Egy év múlva lehetséges külső támogatók bevonása.

A fiatalokat segítő felület egy olyan szolgáltatás, amely a lehető teljességgel tartalmaz válaszokat a fiatalokat érintő ügyekben, pld.:

- diákélet (diákhitel, kollégiumi férőhely, diákotthoni férőhely, jogok és kötelezettségek az iskola világában, diákstátusz sajátosságai)
- hivatali ügyintézés
- egészséges életmóddal kapcsolatos információk, megelőzés
- munkapiaci információk (szolgáltatások, lehetőségek, alkalmi vagy diákmunka)
- egyéb közhasznú információ

A Portál működtetését a fiatalokra lehet bízni.

A projekt második fázisa: az együttműködés szervezeti kereteinek megszilárdulása, a Budapesti Ifjúsági Koncepció elfogadása, végrehajtásának megkezdése, a Fővárosi Kerületekkel megállapodások megkötése

Ebben a fázisban:

- A Budapesti Ifjúsági Térkép elkészült, ez alapozza meg a koncepciót, ennek segítségével jelölhetőek ki a prioritások, a beavatkozások
- A koncepció biztosítja a különböző ágazatok közötti összhangot, egymást támogató programokat, ezzel lehetővé válik a költségvetés más szempontok szerinti tervezése
- Elindul a Budapesti Ifjúsági Portál, amely a fiatalokat segítő szolgáltatások mellett nagy felületű kommunikációt tesz lehetővé
- Elkészül a Jövőkép által alkotott jövőkép – a fiatalok javaslatainak, véleményének ismeretében
- Megállapodás születik a Fővárosi Kerületekkel egyes szolgáltatások (első helyen új Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák) működtetésére.

Ezek folyamatos feladatokat jelentenek, amelyeket egy tisztázott jog- és hatáskörű hivatali apparátus segít. A Kezdeményezés – Koordináció – Kooperáció érvényesítését a kiépült kapcsolatrendszer, a kialakult fórumok, a rendszeresség, a kiszámíthatóság, a tervszerű megvalósítás segíti.

A koncepció különböző fázisainak összefoglalása

<i>Tennivalók</i>	<i>Időszükséglet / határidő</i>	<i>Megjegyzések</i>
Előterjesztés a közgyűlés számára	2008. május (a szükséges egyeztetések) 2008. június –az előterjesztés benyújtása	A koncepció alapvetésének elfogadása Az intézkedési terv elfogadása Határidők és felelősök megállapítása
Szakmai egyeztetések: Ifjúságsegítők Intézmények Civil szervezetek Tudományos műhelyek	2008. július - október	A koncepció alapvetésének megismertetése Az ifjúsági térkép elkészítésének előkészítése
Budapest ifjúsági térképe	2008. szeptembertől 2008. november	A koncepció elkészítéséhez szükséges adatok beszerzése és feldolgozása, intézményei egyeztetések a koordináció megerősítésére - szinergiák
Budapesti Ifjúsági Alap	2008. november	Átalakítására javaslat
Budapesti Ifjúsági Tanács	2008. szeptembertől	Tagok felkérése, a működési feltételek megteremtése
Budapesti Ifjúsági Portál	2008. szeptembertől	Tervek elkészítése, a tartalom véglegesítése, a technikai előkészítés
Budapesti Jövőműhely	2008. novembertől	Tagok felkérése
Fővárosi kerületekkel koordinációs értekezlet	2008. júniustól folyamatosan	Munkamegosztás, információ-csere, közös fellépések, összehangolás
Budapesti Ifjúsági Koncepció benyújtása a Közgyűlésnek	2008. november (a koncepció elkészítése: 2008 szeptember –október+ egyeztetések)	A „holisztikus” ifjúsági koncepció elkészítése
Fővárosi kerületekkel egyeztetések, megállapodások előkészítése	2008. december – 2009. január (a költségvetések ismeretében)	Szerződések előkészítése

Intézkedési terv

1. A hosszabb távú ifjúságpolitikai koncepció prioritásainak, tartalmainak meghatározásához el kell készíteni „Budapest ifjúsági térképét”. Ehhez meg kell állapítani azokat az indikátorokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a folyamatok mérhetőek, az adatok évről évre összehasonlíthatóak, a beavatkozások hatásai megítélhetőek legyenek. E térkép elkészítésekor gondoskodni kell arról, hogy az elkészítésében közreműködjenek a főváros fenntartásában működő intézmények, civil szervezetek, és maguk a fiatalok (képviselőik, szószólóik). Célszerű e térkép elkészítésében a fővárosban működő egyetemi műhelyek képviselőit is közreműködésre kérni. A térképben minden olyan adatot fel kell tüntetni, amely releváns a fővárosban élő fiatalok élethelyzete és élet-perspektívái szempontjából.
2. Meg kell vizsgálni egy Budapesti Ifjúsági Portál indításának lehetőségét. Kettős funkciójában: az internetes felület részben a fiatalok tájékoztatását, segítségét szolgálja (ügyeik intézésében, információk továbbításával, tanácsokkal és javaslatokkal) annak érdekében, hogy a Város életében jobban eligazodhassanak, másrészt felületet jelent a Várossal kapcsolatos elképzeléseik megfogalmazására és azoknak másokkal való megosztására, kapcsolat-felvételre. E funkciókkal a portál a Városháza és a fiatal polgárok kapcsolatainak kialakítását, fenntartását segíti. A portál indításának, első éves működésének költségeit Budapest költségvetéséből szükséges biztosítani. Egy éves működés után meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy milyen más források bevonásával lehet a folyamatos működést fenntartani.
3. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a Budapesti Ifjúsági Alapban pályázati úton felhasználható összeget hogyan lehet 2008-2010 közötti időszakban növelni, legalább a jelenlegi összeg kétszeresére. Az Alap pályázatairól, a pályázati összegek felhasználásáról szóló jelenlegi döntések rendszerét felül kell vizsgálni. A döntések meghozatalában biztosítani szükséges ifjúsági közösségek, valamint a kerületek képviseletét. Az átalakítás során törekedni kell arra, hogy az Alap ifjúsági projektek támogatására szolgáljon. A pályázati célok között a várostérségi ifjúsági projektek támogatását prioritásnak kell tekinteni. A rendelkezésre álló összeg legalább 30%-ából a jogi személyiséggel nem rendelkező ifjúsági kezdeményezéseket szükséges támogatni.
4. A személyes tanácsadás és információ-átadás, valamint a másokkal való kapcsolatok fontos intézményeként szükséges megerősíteni a jelenleg a Fővárosban működő Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák működését. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy új irodák megnyitására milyen lehetőségek vannak olyan területeken, amelyek jelenleg ellátatlanok. E körben szükséges vizsgálni egy Fővárosi Roma Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda megnyitásának a lehetőségét. Az Irodák megnyitására és működtetésére a Fővárosi Kerületi Önkormányzatokkal kell szerződést kötni. Az IITI-k tájékoztatói tevékenységét ki kell egészíteni a Fővárosi Önkormányzatról szóló, a fiatalok számára érthető információkkal.

5. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a fiatalok kezdeményezéseinek bátorítása, elismerése érdekében milyen más elismerésben részesíthetők a kezdeményezések. A jó példák felmutatása, az ifjúsági projektek eredményeinek nyilvános bemutatása nagyon sokat segíthet a fiatalok önbizalmának megerősítésében, szándékaik megértésében, elfogadásában.
6. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy mely középiskolákban indíthatóak olyan képzések a Főváros támogatásával, amelyek célja a demokrácia-tanulás, az Európa-polgári szerepekre való felkészülés és e szerepek gyakorlása, az emberi jogok képzése („Kompassz-képzések”). Középtávon ki kell alakítani azt a fővárosi képzési rendszert, amely lehetővé teszi, hogy évente legalább 300 diák résztvevő lehessen. E képzéseket támogatni szükséges.
7. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy milyen feltételek szükségesek egy kétszintű Budapesti Ifjúsági Tanács, mint véleményező, javaslattevő testület kialakítására. Ennek az első szintje olyan testület, amelynek tagjai az ifjúsági munkával foglalkozókat képviselik. A Budapesti Diákönkormányzatok Szövetségének jelenlegi jogkörének, tevékenységének változatlanul hagyása mellett gondoskodni kell arról is, hogy a Diákszövetség a Tanácsban részt vegyen. A tagok felére a kerületi önkormányzatok telessenek javaslatot. Második szintje a Budapesti Jövőműhely, amely véleményezi és javaslataival hozzájárul a középtávú tervek elkészítéséhez, javaslatokat fogalmaz meg a fiatalokat érintő kérdésekben, gyűjti, rendszerezi és feldolgozza a fiataloktól érkező javaslatokat, véleményeket. A Jövő Műhely tagjai olyan, a szakterületükön nagy gyakorlattal rendelkező személyiségek, akik a fenntartható fejlődés, az épített és a természeti környezet megóvása, a nagyvárosi élet, a nagyvárosi közszolgáltatások, a városfejlesztés, a szociális és a kulturális szektorok szakértői és akik fontosnak tartják azt, hogy a fiatalok szempontjai a jövőtervekben érvényesüljenek. Mindemellett rendszeressé és hivatalossá kell tenni a Városháza által kezdeményezett Koordinációs Értekezleteket a Fővárosi Kerületek meghívásával.
8. A Budapesti Ifjúsági Tanács, a Jövőműhely, a koncepció-alkotás folyamatának és a szükséges egyeztetésének az érdekében, a folyamatosság biztosítása, az információk rögzítése és továbbítása, a szervezőmunka elvégzése érdekében meg kell erősíteni a Főpolgármesteri Hivatal munkaszervezetét. A munkatársak munkakörét e feladatokra tekintettel újra kell szabályozni, hogy teljes körűen el tudják látni a koordinációs és a döntés-előkészítői feladataikat. Megfontolandó, hogy nem kellene-e az Oktatási Ügyosztályon belül Ifjúsági Alosztályt kialakítani 3-4 munkatárssal.
9. Az Intézkedési tervben szereplő feladatok elvégzésére fél év áll a rendelkezésre. 2008. novemberében a Közgyűlés elé kell terjeszteni Budapest Középtávú Ifjúsági Koncepcióját, amely felfogásában a különböző ágazatok közötti koordinációt, a fiatalok sokoldalú támogatásának szempontjait tartalmazza.

A koncepcióval kapcsolatos eddigi vélemények

A koncepció eddig egyeztetése során Germáné Vastagh Györgyi úrnőnek, a Fővárosi Közgyűlés Oktatási és Ifjúsáspolitikai Bizottsága elnökének meghívására 2008. május 13-án egyeztetést tartottunk, amelyen a Fővárosi Kerületek ifjúsági ügyekért felelős képviselői vettek részt, akik közül többen szóban és írásban tettek észrevételeket, fogalmaztak meg javaslatokat. A dokumentumokat a Fővárosi Diáktanács is megkapta véleményezésre.

Az észrevételeket az alábbiakban foglaljuk össze:

1. Azt a Fővárosi szándékot, hogy Fővárosi ifjúsági koncepció készül, az egyeztetésben résztvevők egyöntetűen üdvözölték. Úgy látták, hogy egy hosszabb távon egyértelműen fontos kezdeményezésről van szó. A kerületek képviselői kifejezték együttműködési készségüket a koncepció megvalósításában.
2. Az egyeztetésben részt vevők a koncepció megközelítéseit, elvi alapjait jó kiindulópontnak tartották.
3. Az egyeztetésben részt vevők úgy látják, hogy az együttműködések szervezeti megerősítése nélkül nem lehet érdemi előrelépést elérni. Mind a kerületi-fővárosi kapcsolatokban, mind a civil szervezetek és a főváros kapcsolataiban az állandó, rendszeres kapcsolattartás jelentőségét hangsúlyozták, hozzátéve, hogy ez a Főpolgármesteri Hivatal Ifjúságügyi kapacitásainak megerősítését kívánná meg.
4. A Budapesti Ifjúsági Tanács felállítását, működtetését és a Budapesti Jövőműhely kialakítását jó elképzelésnek tartják. Megjegyezték: a feladatok, hatáskörök tisztázása nagyon fontos kérdés.
5. Az ifjúsági intézmények megerősítésére – elsősorban az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák vonatkozásában – megfogalmazott javaslatokkal kapcsolatban:
 - a. „nem feltétlenül szükséges elkülönített Roma Irodát létrehozni, mert az esetleg szegregáló lenne”
 - b. az IITI-knek jól működő országos hálózatuk van, velük együttműködve lehet kidolgozni és a nagyvárosi környezetre adaptálni ezen irodák szolgáltatásait
6. Az egyik véleményben az fogalmazódott meg, hogy át kellene tekinteni azokat a lehetőségeket, amelyek egy egységes, ún. Budapesti Ifjúsági Kártya címen futtatható és fiataloknak kedvezményeket nyújtó szolgáltatásrend kialakításához szükségesek (a tömegközlekedéstől a kedvezményes jegyvásárlásig, stb.)